

เรื่อง ประวัติอำเภอทรายทองวัฒนา

รายละเอียด

บ้านทุ่งทราย อำเภอทรายทองวัฒนา มีตำนานอันมหัศจรรย์และเหลือเชื่อ ชาวบ้านเรียกกันว่า ทุ่งหอม เมืองลับแลแห่งทรายทองวัฒนา องค์ประกอบของทุ่งหอม ประกอบด้วยสระ สี่เหลี่ยม ประตูทางเข้าทุ่งหอม ชาวบ้านที่อพยพมาจากจังหวัดอ่างทอง ชัยนาทและภาคอีสานเข้ามาตั้งรกรากตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2490 เชื่อว่าเป็นสระโบราณที่หล่อเลี้ยงทุ่งหอม ให้วัฒนาถาวรขึ้นมาเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ ในสมัยสมัยโบราณ มีผู้เห็นลำแสงประหลาดแสงนวลสว่างจากสระสี่เหลี่ยม ลอยไปสู่บริเวณสระคล้าซึ่งปัจจุบันคือวัดใหม่ทรายทองพัฒนา หรือวัดสระคล้าวนารามในอดีต

นายวัง พิสิฐ อดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทุ่งทราย เคยเล่าให้ฟังว่า ได้อพยพเข้ามาอยู่ในบริเวณทุ่งหอม ได้พบกับถ้วยชาม พระเครื่อง พระบูชา ของใช้ของคนโบราณ อาวุธ เช่น ดาบ กระบี่ ง้าว จำนวนมาก มีเครื่องบดยา พิมพ์พระ วัตถุโบราณจะอยู่ลึกประมาณ 1 เมตร ลักษณะการขุดพบเป็นลักษณะของกรู พระโดยทั่วไป ที่เรียกกันว่า เมืองลับแล บริเวณสระสี่เหลี่ยมและทุ่งหอม ประชาชนอพยพพากันมาห้กร้างถางพง ในช่วงวันโกนและวันพระสิ่งที่พวกท่านเหล่านั้นพบเห็นและเล่าเป็นเสียงเดียวกันคือ คือความมหัศจรรย์ ที่ได้ยินเสียงตำน้ำพริก ที่แว่วมาตามสายลม กลิ่นหอมของอาหาร ได้ยินเสียงเครื่องดนตรี วงมโหรี สิ่งเหล่านี้ไม่มีใครยืนยันได้ว่า มันคืออะไร แต่ทุกคนเชื่อกันว่า เป็นวิถีชีวิตของชาวลับแล ซึ่งอาจอยู่อีกมิติหนึ่งเขากำลังประกอบกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของเขา

บริเวณสระสี่เหลี่ยมและทุ่งหอมในอดีตเต็มไปด้วยสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์ สัตว์นานาชนิด เช่น เสือ ช้าง เก้ง กวาง พออาทิตย์ลับขอบฟ้า ก็ไม่มีใครกล้าลงจากบ้าน ทุกครั้งที่ไปขุดแต่งพื้นที่บริเวณทุ่งหอมและสระสี่เหลี่ยม เพื่อทำกิน จะพบของโบราณเสมอ ชาวบ้านเชื่อกันว่าดินแดนแห่งนี้ มีชุมชนโบราณอาศัยอยู่ มีอารยธรรมที่รุ่งเรือง มีการสืบทอดวัฒนธรรมมาหลายชั่วคน เรียกดินแดนแห่งนี้กันว่าทุ่งหอม ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นที่อยู่อาศัยของขอมโบราณ

อำเภอทรายทองวัฒนา สันนิษฐานว่าจะเป็นเมืองโบราณยุคขอมเรืองอำนาจ อีกเมืองหนึ่งในประเทศไทย อำเภอทรายทองวัฒนาแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 3 ตำบล คือ

1. ทุ่งทราย
2. ทุ่งทอง
3. ถาวรวัฒนา

อำเภอทรายทองวัฒนาตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอไทรงาม
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอบึงสามัคคี
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบึงสามัคคีและอำเภอคลองขลุง
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอคลองขลุง

คำขวัญประจำอำเภอรายทองวัฒนา

ศักดิ์สิทธิ์หลวงพ่อแสง แหล่งปลูกอ้อยโรงงาน สวยตระการดอกกระพี้จั่น ลือลั่นการเป่าแก้ว ยืดแนวเศรษฐกิจ พอเพียง

ศักดิ์สิทธิ์หลวงพ่อแสง

พระครูวิชิตคุณากร (แสง ฉนฺทโก) วัดวังน้ำแดง ต.ทุ่งทราย อ.ทรายทองวัฒนา จ.กำแพงเพชร เป็นพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงมาก ในเรื่องการสร้างพระเครื่องและเหรียญ ใครได้ครอบครอง จะเกิดสิริมงคลต่างๆ

แหล่งปลูกอ้อยโรงงาน

อ้อยโรงงาน อ้อยเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตน้ำตาลทรายอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลมีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจไม่ต่ำกว่า 1 แสนล้านบาท มีการจ้างงานในชนบทไม่ต่ำกว่า 600,000 คน ในแต่ละปีประเทศไทยส่งน้ำตาลไปจำหน่ายในตลาดโลกปีละกว่า 3 ล้านตัน นำรายได้เข้าประเทศประมาณ 2 – 3 แสนล้านบาท จัดเป็นประเทศที่ส่งออกน้ำตาลทรายเป็นอันดับ ๓ ของโลกรองจากประเทศบราซิล

จังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดหนึ่งซึ่งเป็นแหล่งผลิตอ้อยและน้ำตาลที่สำคัญ มีพื้นที่ปลูกประมาณ 4.5 แสนไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 10 ตันต่อไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร) ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยในอ้อยปลูกใหม่ 10,000 บาท/ไร่ และต้นทุนการผลิตเฉลี่ยในอ้อยต่อ 8,000 บาท/ไร่ มีโรงงานผลิตน้ำตาลทราย จำนวน 3 โรงงาน พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่ร้อยละ 90 อยู่ในเขตอาศัยน้ำฝน จึงมีผลทำให้ประสิทธิภาพการผลิตค่อนข้างต่ำและเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ต้นทุนการผลิตอ้อยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อัตราการถือครองที่ดินของเกษตรกร ร้อยละ 50 เป็นเกษตรกรรายใหญ่ (พื้นที่ถือครอง 1,600 – 2,000 ไร่) ร้อยละ 30 เป็นเกษตรกรขนาดกลาง (พื้นที่ถือครอง 200 - 500 ไร่) ร้อยละ 20 เป็นเกษตรกรขนาดเล็ก (มีพื้นที่ถือครอง 50 – 200 ไร่)

การผลิตปี ๒๕๕๓/๒๕๕๔ พื้นที่เพาะปลูกอ้อยมี ๓๖๑,๓๑๐ ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ยพื้นที่เก็บเกี่ยว ๑๑,๓๙๐ กก./ไร่

อำเภอที่มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ สูง ๓ ลำดับแรก ได้แก่ อำเภอทรายทองวัฒนา คือ ๑๔,๔๙๙ กก./ไร่ รองลงมา คือ

อำเภอบึงสามัคคี และอำเภอคลองขลุง อำเภอที่มีผลผลิตเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยได้แก่ อำเภอเมือง-กำแพงเพชร

ชาณุวรลักษบุรี พรานกระต่าย ลานกระบือ และโกสัมพีนคร

สวยตระการดอกกระพี้จั่น

กระพี้จั่น เป็นไม้ต้นผลัดใบ สูงได้ถึง 20 เมตร เปลือกมีสีเทาตามกิ่งมีรอยแผลทั่วไป ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ออกเวียนสลับแบบห่างๆ ใบย่อย 13-21 ใบ รูปรีแกมขอบขนาน ปลายสอบทู่ โคนมน หรือสอบ เบี้ยว เส้นใบเห็นไม่ชัด ดอกมีสีขาวปนม่วง ออกตามกิ่ง กลีบดอก 5 กลีบแบบดอกถั่ว เกสรเพศผู้ 10 อัน ผลเป็นฝักแบน โคนแคบกว่าปลาย เปลือกเกลี้ยง ขนาดลำแผ่หนึ่ง ขอบเป็นสัน เมล็ดสีน้ำตาลดำ มี 1-4 เมล็ด เดิมมีจำนวนมากในอำเภอทรายทองวัฒนา มีดอกที่สวยงามและงดงามมาก สมเป็นต้นไม้ประจำอำเภอทรายทองวัฒนา

สื่อล้นการเป่าแก้ว

การเป่าแก้วที่อำเภอทรายทองวัฒนา เริ่มจากนายณรงค์ แสงอะโน ราษฎรบ้านโนนจันได้ไปทำงานที่กรุงเทพฯ และได้ศึกษาหนังสือเกี่ยวกับวิธีการเป่าแก้วที่ได้มาจากญาติที่ทำงานอยู่สถาบันวิจัยแห่งชาติ แผนกแก้ว เครื่องมือทดลองทางวิทยาศาสตร์ จากนั้นจึงได้ทำการทดลองทำ ดัดแปลง โดยเป่าเป็นรูปสัตว์ต่างๆ เมื่อมีความชำนาญ จึงได้เปิดร้านเพื่อผลิตและจำหน่ายอยู่ที่กรุงเทพฯ แต่ยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก

ต่อมาเมื่อสมรสแล้วจึงพาครอบครัวกลับมาอยู่ที่บ้านโนนจัน หมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งทอง อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร และได้ชักชวนชาวบ้านในหมู่บ้านมาฝึกหัดเป่าแก้ว และทำการสอนให้แก่ชาวบ้านที่สนใจ โดยไม่คิดค่าฝึกสอนแต่ประการใด เมื่อชาวบ้านที่เรียนเกิดทักษะ ความชำนาญ ก็ซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่มีความจำเป็น ไปทำการเป่าแก้วที่บ้านของตนเองจากนั้นก็ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ และทางกลุ่มจดทะเบียนเมื่อ ปี 2541 ทำชื่อเสียงและรายได้มาสู่กำแพงเพชร และอำเภอทรายทองวัฒนา อย่างมากมาย

ยึดแนวเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชน เมือง รัฐ หรือประเทศ ในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ โดยรู้จักการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ และไม่พึ่งพาปัจจัยการผลิตอื่น ที่ตนเองไม่ได้เป็นเจ้าของที่อำเภอทรายทองวัฒนา ดำเนินการตามเศรษฐกิจพอเพียงหลายประการ อาทิ

การทำปลาร้าสูตรดั้งเดิมของชาวบ้านบึงสำราญน้อย หมู่ที่ 8 ตำบลถาวรวัฒนา อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร โดยการนำของผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต. ผู้นำสตรี ผู้นำ อช. รวมกลุ่มสมาชิกลงมือทำกัน เป้าหมายปีนี้ ๓,๕๐๐ กก. ใช้โอ่ง ๓๐ ลูก นายฉัตรพร พรดอนก่อ ประธานกลุ่มทำปลาร้าบ้านบึงสำราญน้อย กล่าวว่าปลาร้าที่รวมกลุ่มกันทำขึ้นมานี้เป็นปลาร้าที่มีคุณภาพ สะอาด ปลอดภัยแน่นอน เพราะชาวบ้านทุกคนในนี้กินเองด้วย ถึงแม้จะขายทุกท่านที่ซื้อไปได้กินของดีเหมือนกับพวกเรา ต่อไปชาวบ้านก็จะมีการเลี้ยงปลาไว้ขายให้กับกลุ่มทำปลาร้า ผู้สูงอายุก็จะมีกิจกรรม จักสานชะลอมไว้หุ้มหัวไหหรือโหลใส่ปลาร้า ทำเป็นของฝาก ถึงแม้จะเหนื่อยและยากในการเริ่มต้น แต่มีความมั่นใจว่าจะต้องสำเร็จและพัฒนาให้มีชื่อเสียงเป็น OTOP ตัวใหม่ของอำเภอทรายทองวัฒนา ทำให้ประชาชนมีทางเลือก มีรายได้ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นการ

พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่แท้จริง เพราะเป็นอาหารประจำครอบครัวเกือบทุกบ้านกินปลาร้า ราคาที่ตั้งไว้ตามเกรด และชนิดของปลา คละทั่วไป กก.ละ ๙๐ บาท คัดพิเศษ กก.ละ ๑๒๐ บาท ปลาช่อนล้วน กก.ละ ๑๔๐ บาท" ประชานกลุ่มเล่าถึงในอนาคตว่าจะแปรรูปปลาร้าเป็นอาหาร ผลิตภัณฑ์รูปแบบต่างๆ พัฒนาสถานที่ผลิต บรรจุ ภัณฑ์ การตลาด การประชาสัมพันธ์ ทุกช่องทาง อีกทั้งได้มุ่งเน้นการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาพัฒนาให้เป็นรูปธรรม ปัจจุบันได้รับความอนุเคราะห์จาก นายเพิ่ม ชมเส็ง ให้ใช้บริเวณหลังบ้านเป็นสถานที่ผลิต

การผลิตผ้าไหมทอมือ

บ้านหนองนกชุม หมู่ที่ ๒ ตำบลทุ่งทราย อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร มีคนจากภาค อีสานอพยพมาตั้งถิ่นฐานที่อยู่ในหมู่บ้าน และได้นำภูมิปัญญาเรื่องการทอผ้ามาทอใช้กันเองภายในหมู่บ้านหนอง นกชุมหรือบางครั้งก็มอบเป็นของขวัญให้ญาติที่เยี่ยมเยียน ต่อมาสำนักงานพัฒนา-ชุมชนอำเภอทรายทองวัฒนา ได้เข้าไปส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มทอผ้าขึ้น โดยจัดตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ กลุ่มผ้าไหมทอมือประดิษฐ์ สมาชิกเริ่มแรก จำนวน ๒๕ คน ปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน 30 คน เงินทุนจำนวน 30,000 บาท ดำเนินกิจการได้ อย่างน่าสนใจ

การผลิต ปู่อินทรีย์อัดเม็ดบ้านบึงสำราญน้อย สร้างรายได้ ลดรายจ่าย เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่ บ้านบึงสำราญน้อย หมู่ที่ 8 ตำบลถาวรวัฒนา อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร มีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ของชาวบ้านบึงสำราญน้อย โดยการนำของ นายนนทิพัฒน์ ภิรมกิจ ประชานกลุ่มทำปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งได้รับงบประมาณมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล (มสต.) ด้วย

สำหรับอัตราการผลิต วันละ 25 - 30 กระสอบ ๑ ละ 20 กก. ๑ 10 บาท ปีที่ผ่านมาผลิตได้ 50 ตัน (2,500 กระสอบ) ปีนี้ผลิตตามที่สั่งจองคาดว่าจะสูงกว่าปีที่ผ่านมา เพราะผู้ใช้เชื่อมั่นในคุณภาพและเริ่มเป็นที่รู้จัก มากขึ้น จำหน่ายในหมู่บ้าน 80% นอกหมู่บ้านร้อยละ 20% โดยใช้ปุ๋ยคอกเป็นหลัก ทำให้มีคุณภาพมากคุณค่าด้วย ธาตุอาหารสำหรับพืชทุกชนิด บำรุงหน้าดินไม่เป็นดาน ใส่มะนาวให้ดอกติดผลดี

ในอนาคต จะปรับปรุงต่อเติมสถานที่ผลิตให้ได้มาตรฐานและมีเครื่องมือในการผลิตให้ได้ปริมาณมาก เพียงพอแก่ความต้องการ สถานที่เก็บ สถานที่จำหน่าย บรรจุ ภัณฑ์ และการประชาสัมพันธ์ โดยได้รับความ อนุเคราะห์จาก นายนนทิพัฒน์ ภิรมกิจ เสียสละให้ใช้พื้นที่โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ ถือเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างโครงการ "ประชารัฐ" ของอำเภอทรายทองวัฒนา ภายใต้การบริหารของ เรืออากาศตรี อดุลย์ พรหมวาทย์ นายอำเภอ ทรายทองวัฒนา ที่มองเห็นความก้าวหน้า ไปสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง ยั่งยืน แน่นนอน

อำเภอทรายทองวัฒนา มีคำขวัญใหม่ที่บอกเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และภูมิปัญญาของอำเภอได้อย่าง ชัดเจนและเหมาะสมดังคำว่า “ศักดิ์สิทธิ์หลวงพ่อแสง แหล่งปลูกอ้อยโรงงาน สวยตระการดอกกระพี้จั่น ลือลั่น การเป่าแก้ว ยืดแนวเศรษฐกิจพอเพียง”

คำสำคัญ : อำเภอทรายทองวัฒนา

ที่มา : สันติ อภัยราช. (2559). สารคดีโทรทัศน์ วัฒนธรรม จังหวัดกำแพงเพชร : ตอน อำเภอทรายทองวัฒนา. กำแพงเพชร: ม.ป.พ.

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2018-02-09

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=4&code_db=610001&code_type=08

The Office Of Academic Resource Information And Technology